

INTERVJU SA SEVIME ĐINALJIJEM

Priština | Datum: 20. januar, 2017.godina

Trajanja: 63 minuta

Prisutni:

1. Sevime Đinalji (Intervjuisana)
2. Eremire Krasnići (Vodila intervju)
3. Petrit Čeku (Vodio intervju)
4. Donjeta Beriša (Kamera)
5. Venera Mehmetagaj Kajtazi (Sevimina ćerka)

Simboli komentara u transkriptu neverbalne komunikacije:

() – emocionalna komunikacija

{ } – intervjuisani objašnjava gestovima

Ostali simboli u transkriptu:

[] – dodatak tekstu da bi se bolje razumeo

Fusnote su redaktorski dodaci koje daju više informacija o mestima, imenima ili o izrazima.

Prvi Deo

Eremire Krasnići: Možete li...

Petrit Čeku: Sada, da?

Eremire Krasnići:... Ime i prezime? Da li možete da govorite o vašim uspomenuama od ranog detinjstva, porodicu i vašu sredinu gde ste vi porasli?

Sevime Đinalji: Ja sam Sevime Kabaši, sada udata Đinalji. Rođena sam u Prizren 1937.godine iz jedne napredne porodice. Majka je znala čitanje i pisanje, otac isto. I moje detinjstvo do 1954. godine ja sam provela u Prizren. Posle ja sam nastavila da studiram u Beograd.

Eremire Krasnići: Što se tiče detinjstva, na šta se sećate za period vašeg detinjstva? Imate li...

Sevime Đinalji: Kao dete, kao dete ja sam bila malo uobražena, pošto sam bila naje mlađa i nisam bila baš tihe prirode. Vazda ja sam pravila probleme, bila sam žilasta. Volela sam muziku, jer i u moju porodici, naročito moj otac, kažu da je pisao pesme i imao jako dobar glas... i za društvo bio je veoma srdačan. I kada sam ja imala pet godine mene je upisao u osnovnoj školi. Kao petogodišnja devojčica ja sam znala da pišem i da čitam u prvoj godini osnovne škole "Bajram Curi", u Prizren. U toj školi su bile nekoliko paralela sa različitim učiteljima. Jedan od njih je bio, je bio Nuri Šerifi koji je svirao u klaviru i u učionici imali smo klavir.

Ja sam bila kod drugog učitelja, on je bio iz Albanije, ali kada sam saznala da onaj drugi učitelj, Nuri Sherifi, igra u mandolini i u klaviru, ja sam pobegla iz moje učionice i otišla sam kod njega. I niko nije znao za ovo. Ja ne znam kako sam ja izrazila ovo, bila sam slobodna, i mislila sam da mogu i ovako da radim. Onaj moj učitelj je zvao mog oca i rekao je: "Tako i tako tvoja ćerka je uradila, ja hteo sam samo da vas obavestim". [otac] "Vrlo dobro je uradila ona, jako pametno je uradila".

I tu sam bila vrlo dobra učenica, znala sam da pevam, odlično. Imala sam neke drugove koji su bili uvek odlični, i takmičili smo se. I posle osnovne škole, kao i obično, tamo je bila škola gimnazija sa tri godine, pola -matura. Ja sam pošla u gimnaziji, da...

Eremire Krasnići: Htela sam da vas pitam kada ste pošli vi u školi, jel bio vaš period u Albaniji, '43 će? U kojoj godini ste vi bili... kada ste vi počeli?

Sevime Đinalji: Ne, od '37, '38.... U '41-voj, '41-va, vreme posle rata. Ali jedno jako teško vreme. Nije bilo vreme za... pod vladanjem...

Eremire Krasnići: Zar nije bilo ovaj period pod vladanju Srbije... ok...

Sevime Đinalji: Da.

Eremire Krasnići: i spomenuli ste da ste imali profesore iz Albanije?

Sevime Đinalji: Da, ne, on je živeo u Prizren, ali poreklo je njegovo bilo iz Albanije. Inače, učitelji na ono vreme znali su da sviraju na jednom instrumentu, tako je bilo. Bili su onako sa jednom širom... kulturom oni su to imali. Tokom mog školovanja u gimnaziju, otvorila se niža muzička škola u Prizren. Ja u ono vreme, pošto sam bila iz porodice koja je bila ljubitelj umetnosti, ja sam se upisala u nižoj muzičkoj školi u Prizren. I odmah posle pola – mature ja sam se upisala na prvom razredu srednje škole.

Tamo sam bila istaknuta po talentu i školovanje je bilo sa više nastavnika koji su bili nastavnici ne kvalifikovani. Lorenc Antoni, bio je i direktor i nastavnik. Tako da, Lorenc Antoni zajedno sa nama je naučio i predmete za muziku. Pod nadgledanjem -Beogradskih profesora, oni su vazda došli i kontrolirali i procenili su naše znanje i dali su savete kako treba da se radi. Ja sam se razlikovala od drugih tamo. Mene su me izabrali i rekli su mi: "Ti ima da dođeš i da ideš u Beogradu da studiraš".

Ja 1954.godine upisala sam se u Beogradu u Muzičkoj Akademiji, na ono vreme. Predlogom mog profesora koji mi predao solfeđo da ja nastavim tamo studije, ali ja pošto sam bila osobena u instrumental - klavir, ja se upisala i za klavir pod B i sekciju pedagogije.

Eremire Krasnići: Možemo li da se vratimo kod vaše porodice gospođa Sevima?

Sevime Đinalji: Da.

Eremire Krasnići: Vi ste spomenuli da ste imali sestru...

Sevime Đinalji: Da, da. Moja porodica... moja porodica je bila poznata kao patriotska porodica. Kabaši, oni su poznati po svom patriotizmu. Ima i folklor, ima i pesme posvećene njima i njihovoj plemenitosti. Vazda su se borili na neki način za... albanska prava. Moj otac o tome nije govorio pored dece, pa mislim da ono vaspitanje je bilo kao nasledstvo, ali i situacija sigurno je učinila svoje. Moj stariji brat, Ruždi Kabaši, bio je... imao je mnogo afiniteta, kao za radio, za tehniku radija. I na ono vreme, bilo je neko veoma teško vreme, nisu dali da bude on... kao, jer on je imao afiniteta i smisla da napravi sam jednu njegovu radio stanicu u Prizren. Ona teška vremena neko je njega prisluškivao i otišao da ga prijavi. Rekao je da: "Ruždi je napravio radio stanicu", i ovo se tretiralo tada kao neprijateljsko... i uzeli su moga brata u zatvor. Kao zatvorenik njega su ga držali dva meseca ćeliji... ćeliji, i tamo je spavao u betonu. Tako da je dobio zapaljenje pluća, posle je umro od tuberkuloze.

Ona tragedija... posle moja naje starija sestra, i ona pod uticajem, nedostatkom slobode ona se uključila u Nacionalni Front. Ona bila aktivistkinja u Nacionalnom Frontu, inače radila je u Prizrenskom Sudu.... Bila je mnogo vredna i ugledna. Ona je kucala sve materijale za tu partiju, od nje posle svi su dobili.... Nekoliko njih koji su bili u istoj, u istoj partiji, bili su oni.... Mi kao deca nismo znali. I odmah posle one delatnosti pod hitno i nju su je hapsili. Od strane Srba inače, oni su bili kažnjeni osam godina zatvora. Šest godine zatvora ona je držala i dve su joj ostale pod uslovom.

Tako da, moja porodica vazda imali kako se ono kaže po jednu pustekiju u zatvoru(svi su se nasmejali). Ona osećanja naše tuge, za brata, za sestru, nama je učinila da budemo veoma pažljivi i u društvo i jedna vrsta porodičnog kompleksa, jer mnogo nam je bilo teško da preživimo sve ove stvari. I okolina uvek nekako nas je tretirala nekako kao, kao neprijatelje. Ali, bili smo veoma poznata porodica tako da što se tiče obrazovanja, svi školovani, i sestre i svi.

Na ono vreme nije imalo učiteljice. Moje sestre su bile prve učiteljice. Nedimja, kao prva učiteljica u osnovnoj školi u Prizren, inače ona je naučila i... držala je kurseve protiv analfabetizma, u ono vreme učila je žene. Kao trinest godišta, tada smo izvršili transfer gde god su hteli, a nju su poslali u Žur, tamo vamo, ona radila. I ona se bavila muzikom, bila je u Amatersko društvo "Agimi" inače

Eremire Krasnići: Ovo učenje je bilo na albanskom u ono vreme? Jel bilo počelo...

Sevime Đinalji: Školovanje, školovanje na albanskom jeziku je bilo, ali pod vladavini, pod okupatora. Na...

Eremire Krasnići: Vi ste spomenuli da i vaš otac je komponovao. Da li možete da nam kažete nešto...

Sevime Đinalji: Moj otac...

Eremire Krasnići: Možete nam reći nešto?

Sevime Đinalji: Moj otac.... Pa vidite, u ono vreme nije bilo pisanja, registriranje muzike, ni sveske sa pentagramom za note. On je bio sam rapsod, on sam odmah i tekst i muziku napisao je sam. Ali te stvari nije niko beležio, nije bilo mogućnosti da se snima u to vreme.

Eremire Krasnići: Jesu li se pratili od generacije?

Sevime Đinalji: Iz generacije... da to je bila pratnja što znači, mi smo to imali kao porodično vaspitanje. I on je odlučio za ovo moje školovanje, da ja budem muzičar, da idem studiram muziku... jer u ono vreme nije bilo, bilo je nešto ne jednostavno da ide ženska u muzičkoj školi sa violinom. Nas kada su nas videla deca oni su nas bacali kamenjima na ulici, jer sa violinom ide u muzičkoj školi....Kao dete, bilo je nešto izvanredno.

Eremire Krasnići: Da li je bilo još neka ženska?

Sevime Đinalji: Bilo je drugih ženskih, i to mnogo talentovanih žena. Inače, Prizren je poznat po talentovanim građanima ne samo za muziku, nego i za drame, slikarstvo... nije potrebno da spominjem sve one koje su izašle iz Prizrena. I sam Prizren sada je dokazao sebe da je postao jedan grad umetnosti.

Eremire Krasnići: Koje su bile vaše javne kulturne aktivnosti kojim vi ste se bavili u ono vreme?

Sevime Đinalji: Eh, u ono vreme su se organizovale koncerti Kulturo umetničkog društva “Agimi”. Koncerti muzičke, kao učenica ja sam učestvovala u školskim koncertima. Svirala sam u klaviru i violini i mi smo bili formirali mali orkestar od učenika, i tu smo pravili muziku. Inače, prvo snimanje u Radio Prištini bilo je kada sam snimila sa mojom sestrom, u duetu ja i sestra, snimili smo narodne pesme u Radio Prištini.

Eremire Krasnići: Ako možete da spominjete imena, i kada spominjete sestru molim kažite i ime tako da imamo jasno objašnjenje, kome se referišete?

Sevime Đinalji: Nedime Kabashi, kao prva učiteljica i aktivistkinja u KUD “Agimi”.

Eremire Krasnići: Kako ste otišli u Beograd? Da li možete da nam kažete nešto za ovaj deo?

Sevime Đinalji: Beograd... destinacija je bila vrlo značajna za mene. Mlada, 14 godine, ja se upisala u Akademiji. Svaka moja želja nije mogla da mi se ispunjava, jer ja sam imala glavnu želju klavir da mi bude kao glavni instrument, ali nisu bili uslovi jer ja bih trebala da imam klavir kod kuće ili u stan. Ja sam tada stanovala na studentskom domu, tamo nije imalo. Počela sam da plaćam kod jedne gospođe, privatno, privatno u jednoj kući da bih vežbala, ali nisam mogla da idem do kraja, nisam imala finansijskih sredstava.

Na ono vreme i moja sestra je bila u zatvor u Požarevac. Bila sam prinuđena da odvajam zalogaj sa usta, da prodajem bonove koje sam imala za hranu, bonove ručka ili večere, da putujem, da idem da obiđem sestru. Uslovi su bili malo drugačije, jako teški, tako da ja sam odlučila da se udaljim moje želje za klavir da mi ne bude glavni predmet nego pod B je meni bilo.

Eremire Krasnići: Šta je bilo glavnije?

Sevime Đinalji: Uglavnom kod mene su ostale sesije obrazovanja i pedagogije, pedagoški predmeti bili su glavni. Međutim bila sam uspešna u tim predmetima, naročito na glavnom predmetu solfedo, harmonija.... Tako da ja sam diplomirala sa komponovanjem jedne forme tokata, takozvana, fuga, invencije, one koje su napisane od starih kompozitora... od Bacha... i imala sam odlične ocene. Tu sam ja diplomirala u rekordnom roku za četiri godine i vratila sam se u Prizrenu da bih nastavila posao u srednjoj muzičkoj školi.

Petrit Čeku: Da li se setite vaših pedagoga u Beogradu?

Sevime Đinalji: Pedagog...

Petrit Čeku: Profesore?

Sevime Đinalji:... najpoznatih kojih ima kompozitori koji su, su bili... jer svaki profesor je imao u razredu maksimalno deset studenata. Na glavnim predmetima, harmonija i polifonija, imali smo profesora Stanojev Rajčića, inače poznati kompozitor, poznatoime, Petar Bingulci, Aleksandar Obradović, Stefan Vuk... ovaj, Mokranjac mladi...

Petrit Čeku: Mokranjac?

Sevime Đinalji: Da. Ja sam bila mnogo umiljavana od njihove strane, barem moj profesor mog glavnog predmeta rekao je na serbskom jeziku “Ćerko”, “ćerko” reko: “Ćerko, ja volim da ti ostaneš ovde, da budeš moja asistente”. Ja nisam znala vrednost asistentkinje tada mi nismo imali asistenta jedino profesore koji su predavali muziku. I ja nisam to svatila ozbiljno. Inače, za vreme studiranja, pošto sam bila aktivistkinja u jednom studentsko društvo, tamo zajedno smo bili Albanci, Srbi, i svi ... Hrvata, bili su iz Bosne... ja sam bila konkurisala u Radio Beograd, bio je jedan konkurs za urednika ozbiljne muzike.

Ja kao mlada, hajde da idem da konkurišem. I oni mene prime tu. Ovi moji drugari pitali me: “Jer ti misliš da ostaneš ovde?” “Ne bre,” reko, “samo ono da vidim šta može da bude”. Što znači, ja primljena! Međutim odmah posle studiranja ja sam se vratila u Prizren u srednjoj muzičkoj školi kao nastavnica.

Petrit Čeku: Da li se sećate koncertnog života tamo? Koncerti...?

Sevime Đinalji: Tamo, tamo gde sam ja studirala imali smo obavezno da posetimo svaki muzički događaj koje su se dogodile, više koncerata koja su dolazila iz celog sveta, i tu događaji koji su se desile u Kolarčevo, Univerzitet Kolarca bio je... Inače, opera je postojala... tako da, nama su davale karte, bez platne karte i tu je bilo obavezno da se prati svaki događaj, svaka predstava opere, koncerti filharmonije, solistički, recitali, da, dase prate, ono.... Inače nismo imali drugo... kompjuteri nisu postojale tada. I to nas je držalo, i tada smo razvijali mnogo kulturu za klasičnu muziku i mi smo se poznali sa kompozitorima, sa izvođačima, i raznovrsnim umetnicima. Bilo je jedan, jedan plus za mene, i za nas, za studente koji smo se upoznale sa onim stvarima, eh sada nedostaju, ne... nedostaju za ovo vreme. I tako mi smo učili od njih, dobili smo znanje, ovo je bilo motivacija za nas.

Petrit Čeku: Koji su bili vaše kolege u ono vreme...

Sevime Đinalji: Da...

Petrit Čeku: ... kako, da li je ostavljen neki utisak u vas da...

Sevime Đinalji: Moji utisci, naši utisci su bili... mi smo bili jedan krug, pošto smo otišli iz Prizrena četiri-pet osobe, i mi smo izašli iz srednje škole kao iz jedne porodice. Ono, ona kolegijalnost ona pažnja prema ženskoj u ono vreme je bilo jako značajna stvar, da nas ne ostavljaju same, da se ne osećamo same... jer ono je bilo sasvim jedan drugi svet za nas. Kolege neprestano su se starali za mene kao moje starešine... barem jedno, jedno onako... moji roditelji su me ostavili na amanet kod mojih starijih kolega koji su bili da budu oko mene da vode računa za mene. Bila sam i tamo kao uobražena i to malo više kao razmažena jer ja sam imala i uspeh nad, nad njima. Kad...

Petrit Čeku: Kada ste rekli: “Ono je bilo sasvim drugi svet za nas...”

Sevime Đinalji: Da.

Petrit Čeku: Da li ste vi primetili u ono vreme da za vas faktički menja se društvo ?

Sevime Đinalji: Nama, ono vreme je bilo za nas, da mi ćemo imati jedan veliki napredak i mi kao studenti, kao naslednici naše kulture, ima da, ima da doprinesemo mnogo za našu zemlju. Ovo je bilo veliko zadovoljstvo, jer kada se mi vratimo ima da ojačamo na veliko našu kulturu, ima da doprinesemo toliko da i naše Kosova da dođe na onom stepenu kao što je bio tada Beograd, i ostali drugi metropoli.

Petrit Čeku: Mnogo...

Sevime Đinalji: Imali smo mogućnosti da idemo i u drugim gradovima kao u Zagreb, jer... su postojale i tada, od onih vremena su bili počeli festivali. Međutim, sa finansijskim mogućnostima nismo bili... bili smo malo više rezervirani da obilazimo ove. Organizovali su šetnje ovako kao, sa... sa vozom putovali smo u grupi u gradovima na primer da se prati jedna predstava, na primer u Zagrebu jednu operu.

Petrit Čeku: Da li se sećate, ono prethodno obrazovanje u Prizrenu, onaj deo prije nego da idete u Beograd? Koliko je bilo supstancijalno u odnosu sa Beogradom?

Sevime Đinalji: Eh, ovo je bilo veoma mnogo značajno. Važno je da istaknem, mi smo bili razlikovani po uspehu od sviju onih koji su bili od glavnog grada, Beograda, bili su... imala sam neke kolege koji su dolazili kolima u fakultetu. Bili su aristokrati, sa aristokratskih porodica, i tada oni su bili rangirani. Mi smo bili... ja tada nisam imala cipele tada da obujem, otišla sam u sandalima. Obula sam cipele od mojih drugarica (nasmeje se), kada sam otišla u nekom koncertu. Ono siromaštvo, odmah posle rata, porodično stanje nas je u takvome stanju i to stanje nas je teralo do takvih pozicija. Uspeh, samo po uspehu mi smo bili razlikovani od njih, jedan visoki nivo mi smo imali to visoki i od onih koji su živeli u Beograd, ili u Novom Sadu, ili Niša. Tu su bili studenti, zajedno smo bili takvi... mi smo se razlikovali po uspehu i po talentu. Inače, talenat je glavna komponenta koja odlučuje o uspehu i ovako.

Petrit Čeku: Da li bih mogli da istaknete nekog od Prizrenskih pedagoga, od njih koji na...

Sevime Đinalji: Pa od pedagoga kao prva generacija, ja sam se prva vratila, jer moje kolege su bili ostali još jedne godine posle mene. Nekoliko od njih su počeli da se zaposle tamo, nekoliko od njih nisu bili mogli da završe odmah u dotičnom roku. Mi smo bili trojica koji smo se vratili iz Beograda u muzičkoj školi, i to: Ja, Enđel Beriša i Mark Kačinari sa Prizrena.

Zatim, ja tri godine radila sam u Prizrenu. Posle, zahtevom Radio Prištine, jer ovde je bio glavni grad... u ono vreme, i Radio Priština, počela da pokupi stručne kadrove za nekoliko redakcije, za novinarstvo, za muziku... i reditelj Radio Prištine mene pozvao da idem u Radio Prištini, da me tamo zapošljavaju u redakciji ozbiljne muzike.

Petrit Čeku: Samo još malo o Prizrenu mene interesuje na one tri godine, kako je bi...

Sevime Đinalji: Pa onih tri godina ja sam bila previše opterećena sa predavanjem mnogih predmeta, jer nije imalo drugih profesora. Bilo je još nekoliko njih koji su predavali na srpsko-hrvatskom. Mi smo bili prvi i bili smo prinuđeni da prevodimo predmete sa muzičkog, istoriju muzike, harmoniju na albanskom jeziku, i tu smo imali jedno breme, da pripremimo deci predavanje na albanskom

maternjom jeziku. Odmah ja sam uzela pet predmeta da predajem: solfedo kao glavni predmet, klavir, čitanje partitura, kontrapunkt, inače polifonija i folklor albanske muzike. Zatim, razlika moje starosti i mojih učenika je bila sasvim mala, bili su tu i tamo oko jedne ili dve godine, oni bili su mlađi od mene.

Petrit Čeku: Da li bih mogli da nam spominjete nekog od njih...

Sevime Đinalji: Oni su bili, inače sada su poznati kompozitori, Zekirja Balata, instrumentista Isak Mučoli, Rešat Randobrava, Musa Piperku, i nekoliko njih... Bahri Čelja, Bahri Čelja kao dirigenta. I ja sam otišla mnogo spremna pored đacima da predajem. Da vam pričam jedan događaj koje mi se desilo, ovaj Šaqir Hoti bio je flautista.... Ja ulazim u učionici jednoga dana, i bila sam malo više rigorozna, ali znala sam da se prilagodim i kada se pojavi humori ona dvojica su sedela jedan pored drugog, Isak Mučoli sa Šaqir Hotiem, i smeju se malo. Reko: "Šta ima za smejanje?" On: "Kuku, profesorice da vam kažem, šta on kaže za vas". Reko: "Šta je reko?" On: "Kuku bre ovu profesoricu da je naslikam, da je zalepim u čašu sa vodom, sve bih prodali" (svi se nasmejali).

Oni su mene mnogo poštovali jer ja sam bila spremna, sa znanjem, ja sam kod njih prezentirala znanje i za to oni su mene mnogo voleli. Uvek su slušali pored vratima kada sam ja svirala u klaviru. Šopena ja sam imala kao kompozitora i za to ja sam njega svirala sa velikim zadovoljstvom. A tokom školskih časova kada smo imali, primetila am da više nisu bili zainteresovani, "Hajde profesorice odsvirajte nam nešto". Ja sam odsvirala.

Nakon muzičke škole u radio, moj doprinos u Radio Prištini bio je jako dobar jer ja sam redakciju ozbiljne muzike avansirala i pisala sam... ja sam kazala o svakoj kompoziciji i izvršila sam formalne analize kako bih približavala svakog slušaoca i svakog kompozitora.

Petrit Čeku: Ovo je mnogo značajno...

Sevime Đinalji: Da, jer je bilo u ono vreme, ozbiljna muzika manje je bila predstavljena, međutim u ono vreme je bilo postojalo orkestar filharmonije, i uzeli su iz vani i instrument ista. Zatim redakciju ozbiljne muzike ja sam tako lepo sredila, komentiranja, pisala sam komentare i smanjila sam minutažu opera... jer opere traju jedan čas ili malo više, Ja tokom komentiranja ja sam skratila jer naje duža minutaža u Radio Prištini bila je 60 minuta, 60 minuta ko će da sluša? Moji komentari otišli su sa muzikom i za svako drugo delo. Tako da ovo i mene je prijalo jer ja sam imala veliko znanje u ovom pravcu i jako dobro sam bila zaradila.

I Uprava Radio Prištine kada su videli da sam ja lepo sredila redakciju ozbiljne muzike, hajde mene jedan transfer u narodnoj muzici. Tako da i narodnu muziku na ono vreme, samo ja sam bila i kao kompozitorka. Počela sam da stvorim za potrebe Radio Prištine. Stvorila sam dovoljno pesme u duhu narodne muzike. Radila sam sa dečijem horom i pisala sam pesme za dečiji hor.

Petrit Čeku: Da li se sećate kada ste napisali tekstove, tumačenje, znači analize za velika dela, koju audijenciju ste vi imali pored očima?

Sevime Đinalji: Vidite, ovo je bilo veoma značajno jer radio fonija ima neke svoje zakone koje na primer, ako ide u jutro treba da se prilagodi jutru, tom vremenu, koja muzika ide? Za vreme ručka drugo, tako je druga atmosfera, posle podne takođe je i za u več. Tako da, minutaža klasične muzike

bila je obično u veče. Tada nismo imali kontaktiranje sa slušaocima, ali mogu da kažem da su me pohvalili. I bile su, [išle su] postojale su i takmičenja za emisije u Radio Difuziju, Jugoslavije, takmičenja, koja je naje bolja emisija i na tome mi uvek smo dobili sa emisijama u Kosovo.

Posle kada se završila moja uloga u poslovima redakcije ozbiljne muzike, ja sam prešla u narodnoj muzici. Narodna muzika bila je mnogo bogata, ali sasvim malo snimljena. Tamo je bilo zajedno i muzika za albanski folklor i počeli smo mi u produkciji muzike na bazi folkloru, stvaranja. Stoga otvorilo se i sekcija muzičke produkcije. Tu se širi krug. Došao je kompozitor Vincent Đini, Lorenc Antoni, Ređo Mulić i počeli smo sa stvaranjem, i bili smo pod obavezom za jedan mesec da se stvaraju deset kompozicije. Samo ovo je doprinelo da se toliko obogati muzički fond, sa deset kompozicije.

Naravno da su se izabrali naje lepše, one koje su se davale preko emisijama. Dobili smo pohvale, postale su veliki hitovi i mnogo slušane. Posle festival Akordi Kosova je obogatio i širio je fondove i tako su stvorili i obogatili muzički fond. Predstavljanje pevača, način kako da se otkriju narodni pevači? Mi smo organizovali festival, "Kosovarja Këndon" [Kosovo Peva]. Na primer, u Uroševcu se održavao, i tamo su izabrali pevače za snimanje u radio. Svi su ovi bili projekti kao sada što postoje projekti, oni moji projekti su doprineli tada u to vreme, obogatio se jedan dobar fond izvanredno veliki fond. Na ono vreme kada sam ja bila u radio ja sam tada paralelno radila i u srednju muzičkoj školi kao nastavnica klavira. Tako da nisam ja prekinula ni jednom pedagoški rad, nijednom.

Petrit Čeku: Da li se sećate "Akordima u Kosovo", početak je bio dosta interesantan kao...

Sevime Đinalji: Akordi, da. Akordi su bili jednom u godini, i išle su u tri žanra. Pesme za decu, pesme u duhu narodnih pesama i zabavne pesme, na ono vreme ove zabavne su ih zvali laka muzika. Za to vreme u gradu Priština bilo je kao praznik.

Petrit Čeku: Gde su se održale?

Sevime Đinalji: U Prištini, u Narodno Pozorište, jer tada nije smo imali boljih sala, nisu bile udobne. I dan danas nema ih. A tamo su dali albanski, srpsku, tursku muziku, zavisno od stvoritelja i stvaralaštvu. Komisija je izabrala koja pesma ide i tu je bila komisija koja je odlučila o nagradi za prvo mesto, za naje lepšu pesmu... sada kao što je "Zambak" u Prizrenu.

Eremire Krasnići: Da li ste imali cenzuru u ovo vreme?

Sevime Đinalji: Da, kako da ne? Kako da ne? Ona cenzura meni je dosta koštala, mnogo. Na ono vreme odnosi sa Albanijom znamo kakvih su bili. Imali smo i jedan fond, pesme iz Albanije, obično one su bile narodne. Ja kao kompozitorka ja sam se posvetila Prištini moju prvu pesmu. Bile su dani kada su se oslobodile (gradovi) na primer, ja sam stvorila pesmu za oslobođenje Prištine, ja sam napisala tekst, i ona pesma se mnogo lepo primila. Na ono vreme bilo je i albanskih ljudi koji su radili za...

Eremire Krasnići: Sistem?

Sevime Đinalji: Prepreka, da prave spletku albancima da se ne daje da idu napred. Jedan kolega došao je kod mene u redakciji i reče: "Ti si kopirala pesmu za Tiranu koja se peva u Albaniji, ti si napravila za Prištinu". Jer oni su bili diletanti. Reko: "Kako ti misliš, ja sam kopirala tekst?" On: "Ne, ali

tako pogotovo kao ona pesma za Tiranu”. Reko: “Da li ti znaš note? “On: “Ne, ali sam ja slušao, ti si snimila”.

Tako da ova mi prepreka me eliminisala jer dve smo pesme napustile mi. Mada nikakve veze, ali ona asocijacija bajagi kako sam ja uradila to, kako ja da se osvetim, tako je nešto slično. I mene predstavili kao neprijatelja tu. Međutim, ona se eliminisala i one kolege koje su bile tu su demantirali da nema veze nikakve, i nema ništa sa tom i.... Bile su originalne. Inače, ja sam imala neki stil, moj stil malo sličan starogradskim pesmama, naravno sa elementima naših narodnih pesama.

Eremire Krasnići: Kako...

Sevime Đinalji: Uvek imali smo prepreke, uvek imali smo prepreke, ali uz jedne velike volje, jednim velikim angažovanjem mi smo postigli da opstanemo u našim mislima, naše želje i postigli smo. Posle mojih poslova u Radio Prištini i u srednjoj školi kao i dopisnik, otvorila se Viša Pedagoška Škola u kojoj i grupe za muziku. Tamo sam ja prešla 1970 godine kao redovna. Udaljila sam se iz Radio Prištine. Radila sam u sekciji muzičkog, bio je i dramske umetnosti, slikarstvo i muzika.

Eremire Krasnići: Ovo je prije nego da se osniva Univerzitet, jel da? Samo Viša Škola?

Sevime Đinalji: Da, Viša Pedagoška Škola bila je prije fakultetima 1974.godine. Eh, u Više Pedagošku Školu isto imala sam veliko breme mnogo predmeta: predmet solfedo, klavir, čitanje partitura, jer nije bilo kadrova. U godinu...

Eremire Krasnići: Da li je to bilo uglavnom kultura zapada, mislim tradicija zapada za muziku...

Sevime Đinalji: Da, obavezno. Vidite, muzika je ista bilo gde. Ona ima svoje osnove. Ne može da bude na primer... da bude u nacionalnoj osnovi, međutim klasična muzika je svetska. I ona je kao zakoni, na primer svaki predmet je imao... kao u Pravnom gde imate, Pravda je ista prema istom zakonu (nasmeje se), da li je tako? I muzika imala je svoje zakone koji su napisani na nekoj osnovi, koja su napisana i formirana ranije od strane naučnika i pametnih ljudi.

Drugi Deo

Petrit Čeku: Kakav je bio koncertni život u Prištini tokom '70-tih, i '80-tih godina?

Sevime Đinalji: Koncertni život tada je bio relativno siromašan jer i sala nismo imali osim Narodnog Pozorišta i sala za Filharmonije koji je postojao u okviru Radio Prištine, Akordi Kosova sa klasičnom muzikom, sasvim malo, ali sa učenicima, studentima to je bilo. U Višoj Pedagoškoj Školi mi smo imali ono... organizovali smo sa profesorima i sa studentima koncerti. I profesori su izlazili i predstavili su i studenti naje bolji koji su na instrumentima. Nakon Više Pedagoške Škole 1974, '75.godine, avansirala se Više Pedagoška Škola i pretvorila se u Fakultet Muzike. Ja sam odmah, automatski prešla sam tamo da radim sa ovim predmetima i u dve grupe predavali smo na serbsko-hrvatskom jeziku i na albanskom jeziku.

Barem ima jedan događaj, došli su neki gosti, počela je tada saradnja sa Albanijom, došli su nekoliko njih.... Na ono vreme bilo je mnogo profesora sa Albanije na Univerzitetu Prištine. Došli su kao gosti

da vide na kojem nivou stojimo mi u Umetničkom Fakultetu, Muzike. Bile smo nas dve ženske, obično po dve-tri su otišle, i rekli su: “Sevima, da li imate neki predmet sada, da li imate čas da predajete?” “Da”, reko: “ja imam sada jedan čas na srpskom jeziku u jednu srpsku paraleli”, ja sam predavala i na albanskom i na srpskom. “Pa, kako? Srpskim razredima? Vi predajete i Srbima?” “Da,” reko: “za mene je jedan plus više što mogu da predajem i u srpskim razredima, mi smo postigli da i srbima predajemo, učimo”. Mi smo se učili u Beogradu na srpskom, pa sada i možemo da predajemo i njima, srbima. I imali smo studente iz svakog dela Jugoslavije.

Bili su došli i oni, ne zbog nižeg nivoa, nižeg kriterijuma, ali bilo je isti nivo. I zatim ja njoj kažem da su moji studenti bili na takmičenju mojim predmetom u solfeđo i dobili su prva mesta, u centar Beograda i Zagreba.

I posle, ono je bilo jer bilo je i neke političke direktive. Ja kao ženska, hajde sada Sevimu da je pošaljemo u “Šoti”. “Šota” bila je stručna institucija za pesme i igre. “Pa,” reko: “ja sam profesor i moje je mesto ovde, ovde imaju potrebe za mene... ja volim da dajem svoj doprinos kao pedagog”. “Ne, mi ima da podižemo nivo tamo i potrebni su stručni ljudi da budu u ovim institucijama”. Ja, “Ne, ne, ne, ne. “Da, ti ima da ideš”, i takva politička direktiva... Zatim, obavezno treba da budeš član partije da bih mogla da postaneš direktor ili profesor (kašlje), bez daljeg....

Mene su me postavili u radno mesto u Folklornom Ansamblu “Šota”, direktor. I za ovo su me ubedili moje kolege koji su bili učlanjeni u partiji. I Folklorni Ansambal “Šota” ja... sada ispadne da se hvalim ... ali u to vreme dobio veliki umetnički rezultat. Ja odmah sam se nad vezala, i ako nismo imali mnogo pravu dozvolu, sa koreografima iz Albanije. Panajot Konači...

Eremire Krasnići: Kanači...

Sevime Đinalji:... bio je poznati koreograf u Albaniji, i mi smo se dogovorili i postigla sam da dovedem Panajota Kanačia da nam pomaže na “Kolo orlova”. Kolo je bilo mnogo simptomatično za Ansambal. Igrači su bili odlični. I kolo je postavljeno i samo jednu predstavu smo imali i zabranili su to kolo. Zabranili su jer publika je skroz poludela kada je gledala, publika je videla kijamet samo da se ide u prestave koncerata “Šote”, samo da vide “Kolo orlova”. Ja dok sam bila tu... meni prestao radno mesto u Umetničkom Fakultetu. Ja nisam želela da budem vazda direktorica i prešla sam ponovo u Umetničkom Fakultetu.

Eremire Krasnići: Da niste bili optuženi zbog pojave navedenog kola “Kolo orlova”?

Sevime Đinalji: Ne, ne, ne, ne. Kaznili ne ali uvek je bilo cenzure kada su bile naše prestave i naši programi, tu su bili određeni po proseku: ovoliko na albanskom, ovoliko na srpskom, ovoliko na turskom. Barem imali smo jednu predstavu u Tirani sa ovakvim mikš programom, što znači bilo je i na srpskom. Oni neprestano su rekli: “Zašto, i na turskom da se ubaci u program?” “Pa mi imamo ovaj sistem i nema šta da radimo”. Međutim, muzika je muzika. Pevači su bili odlični, plesači takođe izvrsni.

Bio je Jordan Nikolić, jedan izvanredan pevač, jedan odličan interpretator, on je pevao na albanskom. Mnogo srpskih pevača su pevali na albanskom. Ali kasnije njima su počeli da daju primedbe: “Zašto ti da pevaš na albanskom, ti si Srbin?” I tu su se mašali stvari oko poslova. Ja sam se vratila pre isteka mandata, vratila sam se u Umetničkom Fakultetu. Između vremenu, Televizija Prištine imala je potrebu ponovo za jednog organizatora. Oni mene pozvali da predem za jedno vreme kod njih, ali

samo jedno dve godine, manje od dve godine ostala sam tamo. I konačno vratila sam se u Fakultetu za Umetnost kao pedagog, pošto...

Venera Mehmetagaj – Kajtazi: Direktorica si bila i tamo.

Sevime Đinalji: Pošto tamo, na ovim mestima drugim pokazala sam se uspešna na mojim poslovima, ja sam uvek bila posvećena poslu, za posao. Ja sam rađala samo jednu ćerku, Veneru. Ona je sada tu poznata flautistina, ali nisam više rađala ja decu jer ja imam mnogo poslova. Tako je bilo jedno, jedno... nešto porodično, svi smo imali isti osećaj, da se daje pomoć drugima da se pomaže neko na neki način, ali za dobrobit zemlje, sigurno. Ja se vrati u Umetničkom Fakultetu i tu mene su postavili Dekan. Ovo je prvi albanski Dekan i to bila sam ja.

Eremire Krasnići: Kako ste organizovali departmane tamo?

Sevime Đinalji: Departma.... Pa kao dekan, inače da se ja vratim u Radio-televiziju Priština. Tamo ja sam postigla da formiram profesionalni hor, profesionalni hor sa dirigentom Rafet Rudi, inače kompozitor. Taj hor i dan danas postoji, hor u okviru Filharmonije. Mi smo prošetali celu Evropu, kao hor je dobio velike nagrade za stručno izvođenje. I tu sam dala moje doprinose. Umetničkom Fakultetu mi smo otvarali i nekoliko grane koja nisu bila ranije. Mi smo bili uzeli profesore sa strane, sekcija klavira, sekcija flaute, sekcija violine i bili su nekoliko profesora, poznata imena, naročito za klavir.

Kao dekan, bila sam sa kraćim mandatom jer stiglo je vreme kada su počele izmene, počeo nered. U početku 1990. godine ja sam napunila 35 godine radnog iskustva, ne 30 godine službe. U to vreme žene su otišle u penziju sa 35 godine pa bilo je i prevremenih penzionisanja. Ja da bih se udaljila nekim stvarima i nepovoljnim događajima, već su počeli da se pojave nezgodne, ja sam se penzionisala. Nakon penzionisanja, ne da...

Eremire Krasnići: Molim vas, da li možemo da govorimo o ljudima sa kojim ste vi radili, komponovali i kakav je bio taj deo života, kao kompozitorka jer me...

Sevime Đinalji: Moja komponovanja su bila isto kao i moj život ovako sve u žurbi, aktivna. Ono je bilo jedna, jedna moja hrana po meni. Ja sam počela sa pesmama za decu, njima sam se posvetila, deci i Veneru sam imala kao...

Eremire Krasnići: Model.

Sevime Đinalji: ...model, ne model nego ona je pevala moje pesme u Akordima Kosova. Bila je novinica "Pionieri", onda za "Pionieri" vazda sam pisala, svake nedelje oni su objavili moje pesme, moje kompozicije. Eh posle pesme u duhu narodnih pesama pevala je Nedžmije Pagaruša, poznata u duetu sa mnom.

Zatim, počeli su drugi pevači: Šahindere Berlajoli, Liliana Čavoli, Ismet Peja, i mnogo i mnogo njih, valjda nema potrebe da ih brojim. Moje horske pesme su izvodili dečji horovi, muzika, pesme za klavir tada je izvodila Nedžmija [Pagaruša], uz pratnju, ja sam je pratila, Jordan Nikolić je pevao kao tenor, obično albanski, i tako redom. Imala sam nekoliko klavirskih minijatura koja su se izvodili po

muzičkim školama, osnovnim školama. Ja sam se bavila i sa štampanjem stručnih knjiga za solfedo za osnovne škole. A imam i svoju knjigu za Umetnički Fakultet za predmet solfedo.

Ujedno, tokom moje delatnosti, ranije kada je počela da se razvija muzička kultura, mi smo bili jedna grupa, ja, Anton Četta i Enđel Beriša, koji smo otišli po terenu da prikupimo izvorni albanski folklor i da to izdajemo u knjigama. Zatim i one da ih dešifriramo. Tada mi smo snimili sa magnetofonima, onim starim. Bili smo u nekoliko reiona, po selima, jer ranije bilo je neobično ženska da peva za muškarce. Ja kao ženska otišla sam, ja sam lakše mogla da ulazim u devojčkim sobama, da njih teraš da pevaju i zatim da se dešifriraju. One su izdavane u nekoliko volumena profesora Anton Čette, od strane Instituta Albanologije u knjigama Albanskog Folklor.

Eremire Krasnići: Da li imate neku priču od ovog rada u terenu? Neku anekdotu?

Sevime Đinalji: Pa, mnogo teško je bilo. Bilo je teško jer tada je vreme bilo malo, ne naje povoljnija... malo teži je su se odlučile devojke da pevaju. Ja sam bila malo više kao muško, otišla sam da snimam i pesme koje su pevali muško i ženske, i tako da... . Anegdote nemam, ali uvek je Anton Četta bio taj koji je približio i zajedno su pričali o događajima koji su se osnivale u folklor.

Eremire Krasnići: Da li ste bili i u Drenici?

Sevime Đinalji: Da Drenica bile smo, da u Drenici. *Srbica*, sada Skenderaj jel? Eh, da mi smo imali ovih reiona. Tamo je bilo stvarno mnogo bogat folklor. I izdavane su sve i snimljene, i dešifrirane, ali je ostalo je još tamo u taj deo. Nastavio je jedan moj učenik, Bahtir Šeholli, on je tamo nastavio sa ovim prekupljivanjem. On je jedan folklorista koji je nastavio onu tradiciju prekupljivanja folklor. I Redžep Mulići, folklorista, inače i on je bio moj đak u srednjoj školi. Ja sam i dala motivaciju za stvaralaštvo.

Svi su ovi moji đaci u srednjoj muzičkoj školi, ja sam njih naučila kako se formira jedna pesmica. Predavala sam ovako preko muzike, profesionalno, i svaki od njih je komponovali... pa posle su postali poznati... Isak Mučoli, Rešat Randobrava sa muzikom zabavnih pesama, Šaqir Hoti, Musa Piperku jako poznat sa pesmama koja je pevao Sabri Fejzulahu (smeje se)... Stvarno bile su pesme koje su ostavili veliki utisak i dan danas postoje i iste se pevaju.

Petrit Čeku: U procesu snimanja, da li se sećate, da li se sećate kvaliteta one opreme u Radio Kosovo ? Ovako malo u kratko...

Sevime Đinalji: Da, ona oprema je obično pozajmljena u Radio Prištini, jer na neki način tako je bilo da se pozajme i da se vraćaju nazad, tamo gde su uzeli. Imali smo jedno studio. I ona je služila za sve, za soliste, i za orkestar, i za sve. Naravno da kvalitet nije bio od visokog nivoa, pa isto je bilo u svim mestima, mislim na centrima reiona. Zatim, kasnije počeli su da stižu nova oprema. Snabdevali su, odakle ne znam, jer je bio Radio Difuzija gde smo mi svi dali naše zahteve i dobili smo opremu iz vani. Mi smo imali pravo i mogućnosti da uzimamo, na primer emisije, San Remo Italija, pesme sa San Remo, prva je bila Radio Priština koja je emitovala.

Petrit Čeku: Interesantno.

Sevime Đinalji: Da jer, Skender Đinalji bio je reditelj za muziku u ono vreme. On je otišao, italijanski je govorio jako dobro, i pravo za San Remo, i uzimao je snimke. I od nas posle su pozajmili i u Beogradu, Zagrebu, Skoplje, sve ove druge radio stanice.

Eremire Krasnići: Je su li vas motivisali one pesme... mislim sa koje strane ste bili motivisani u muzici? Mislim, mnogo ste gledali San Remo, znači...?

Sevime Đinalji: Da.

Eremire Krasnići: Šta ste drugo gledali i da li ste imali, da li je uticalo... da li je bilo na neki način kulturnih uticaja?

Sevime Đinalji: Pa sigurno. Ona je bila, što se kaže jedna vrste mustra kojom smo videli gde smo i kako treba da radimo. Međutim, italijanska muzika uvek je zadržala onaj primat da je bila naje bolja muzika i naje slušana, naje.... Pa da ali i mi nismo daleko jer i albanska muzika i italijanska tu i tamo su malo više, ne da su slične ali se lepo primaju od slušaoca.

Petrit Čeku: Jednom pitanjem, volim da idem sasvim unazad. Da li se sećate prvog kontakta sa klasičnom muzikom, u opšte onaj prvi momenat? Približno, da li se nečega sećate?

Sevime Đinalji: Da, imali smo, kao u svakoj kući svoj radio, ali u ono vreme kao deca nismo stigli da imamo pristup na radio, jer roditelji, otac je slušao ove radio stanice jer bilo je događaja, događaja i oni su slušali. Mi nismo mnogo vodili računa. Kasnije, kada se pojavila televizija mi smo počeli naš razvoj i naše kontakte u ono vreme, inače nismo mi imali druge mogućnosti.

Petrit Čeku: Znači preko radija po prvi put vi ste slušali Betovena na primer?

Sevime Đinalji: Da, da, kako da ne. Da i one, mislim strane radio stanice, manje su davali onu vrstu muzike, manje, ali...

Petrit Čeku: Da.

Sevime Đinalji: Nije se slušala tako mnogo da.... Zatim, sa početkom muzičke škole kao učenici posle počeli smo da budemo malo aktivni, mi sami smo tražili one radio stanice, da ih potražimo, da slušamo kako se izvodi jedan deo od Šopena, ili Bramsa, ili Betovena. Počela je ona da uzima svoje korake, jer sve po sebi, na svoje vreme i sve je učinilo svoje.

Petrit Čeku: Vraćamo se u '80-tim godinama kada su vas izabrali i postavili dekana Fakulteta.

Sevime Đinalji: Da.

Petrit Čeku: Znači, sećate se koja je bila atmosfera na onim godinama, jel bilo nekakav uticaj, pitanje studentskih protesti?

Sevime Đinalji: Da, da, kako da ne. Bilo je velikih pritiska. Mi smo imali dekane, imali smo neprestano kontaktirali smo sa rektoratom da bih nam rekli koliko albanskih studenata ima da upišemo, koliko srba, i koliko od drugih. Dok sam ja bila dekan ja sam imala poteškoće da kažem prosek upisanih

Albanaca, koliko odsto su bili srba. I jednom prilikom ja sam rekla ne znam koji je prosek Albanaca, nula od sto srba. I od jednom su mi skočili: “Kako, šta ovo znači, kako može da postoji nula?” “Da,” rekla sam: “mi, imamo potrebe za studente”.

Jer i broj za Albance je bio limitiran, jer jedna učionica malo više od deset studenata... ovako je profesionalno, i ovako se traži, jedan student sa jednim profesorom. Nije bilo moguće više časova jer nismo imali ni kadar profesora, toliko koliko je bilo potrebno da se pokrije toliki broj lekcija. Rektor je bio jedan profesor, doktor srbin, i on je počeo da daje primedbe, i reče: “Ne možeš da kažeš ovako, nula od sto”. “Pa, dobro,” rekla sam: “šta ima veze ovo? “Za mene nije bilo tako opterećenje ali rekla sam: “Vi opterećujete sebe sada kao inferiorno, zašto nula od sto. Ove godine je nula od sto ali iduće godine može imati”. I vidite, ovakvi su bili nesporazumi koji su uticali... ali...

Eremire Krasnići: Jesu li izašli vaši studenti u protestima '81.godine? Mislim ja, jesu li izašli...

Sevime Đinalji: Svi su izašli. Protesti su bili... jer ona kapricioznost je već puklo u ono vreme, mada su na neki način ućutali, ali... kao žar sto stoji onako, gori, tako je ostalo.

Petrit Čeku: Da li ste vi nastavili sa izvođenjem?

Sevime Đinalji: Ja tada manje sam ..., na ono vreme ja manje ali nastavila sam kasnije. Nisam htela da idem u Radio da im se imponiram... jer imala sam sa ove strane drugih poslova, i sa...

Petrit Čeku: Pa dali su se menjali...

Sevime Đinalji: ...pedagoške poslove, poslovi rukovodioca. Vazda u onim Savetima, forumima, u okviru Fakulteta, bila sam vazda tu angažovana, tako da nisam imala vreme ni dete da rađam (svi se smeju).

Eremire Krasnići: Početkom '90-tih godina vi ste se penzionisali, faktički, a da? Kada je počelo da se...

Sevime Đinalji: Da. Ja '90. godina, ali '91. godine ja sam dobila prvu penziju. Moja penzija... moja plata je bila jedan milion dinara, penzija mi stigla do 990 dinara.

Petrit Čeku: Sa inflacijom?

Eremire Krasnići: Zašto ovaj skok od jednog miliona?

Sevime Đinalji: Pa ono je bilo oko 400 maraka, da. Već na ono vreme je počelo da se menja valuta, menjanje na primer. I od 400 Marke ja sam pala na 80 evra do prošle godine, od prošle godine 230 evra je moja penzija. Eh, jednu stvar ja sam zaboravila da kažem jer nakon mog penzionisanja, znate događaji, rat, i još deset godina nije bilo nikakve aktivnosti. Bilo je, ovi ostali organizovali su učenje po kućama, ja nisam se angažovala tako nešto. Kasnije, 2000, 2001.godina oni me angažovali da nastavljam svojim poslovima, pedagoškim, u Fakultetu za umetnost, mojim predmetom jer tada se otvorila, tada se otvorila i sekcija za master i magistrature. I tu sam ja nastavila još deset godine tu sam radila.

Eremire Krasnići: Stvarno?

Sevime Đinalji: Deset godine dok sam napunila, jer su omogućili zakonom Univerziteta da profesori mogu da daju svoji doprinos dok napune 70 godina. I ja do 70, 71 godina ja sam malo vreme provela tu, radila sam, i posle su se zatvarale. Ja sam se osećala jakim, sposobna da radim još, ali više nije bilo.... Inače, u Evropi, muzika i druge umetnosti, radi sve dok se čovek oseća dobro i može da radi i deluje kako treba. Kod nas to su zakonom presekli. Sada ne znam, mislim da je do 70-tih krajni rok koji mogu da rade.

Petrit Čeku: Pa mislim da je ovako.

Eremire Krasnići: A da li možete da nam kažete nešto za vreme rata, kako ste prošli?

Sevime Đinalji: Ratom, jako loše. Rat nam stiže... međutim mi smo voleli da se nešto menja, da se nešto događa, nešto što će da nas oslobađa jer porodično i bez rata mi smo ratovali. Misli li smo da će rat brzo da se završi. I desilo se da se mi udaljavamo od kuće. Pobegli smo...

Eremire Krasnići: Gde ste vi bili, u Prizrenu ne?

Sevime Đinalji:... mi smo se odlučili da idemo za Tursku. U Turskoj, u jednoj kući tamo od ćerke i moga zeta. I na kraju odlučili smo da idemo, izlazimo, na kraju mi smo ulazili u kolima izlazili smo, svi su bili otišli, mi smo bili zadnji. Kod, kod Makedonske granice, zaustavila je nas policija. Ja sam bila sa suprugom. Rekli nam: "Kuda idete? Vratite se unazad!" Mi nismo primetili onaj stop bajagi je bio tu... nismo ga primetili, bili smo kao ošamućeni. Moj muž je zakasnio inače hteo je da registruje, neku bezbednost ili bog zna šta... svi su bili pobegli. Oni nas vratili unazad, i reko nam: "Ima da stanete tu do sutra". Mi kao kukavice stajali smo. Reko: "Skenere bre, da idem ja kod policajca da pitam, možemo li da idemo, šta se događa sa nama?" "Idi de, idi".

Otišla sam ja, ja njemu se približavam: reče "Šta ćeš?" [Na sprpskom] Rekla sam: "Hajde bre, pusti nas", ja sam zamolila da nas dozvoljava da idemo. "Da," reče, "zar niste videli vi tu postavljeni stop?" Rekla sam: "Pa moj muž nije video". "A ti, zašto ti ne voziš?" "Pa", ja sam slepa, ne vidim da vozim". "Ajde idite", reče. Otišli smo mi (nasmeje se), otišli smo, prođosmo. Tamo putem mi se sretnemo sa mojom ćerkom, porodicom, sa unučad ima i stigli smo u Turskoj. U Turskoj su nas lepo dočekali. Počeli su da nam daju pomoći. Moj muž je bio u rodno... on je bio rođen u Izmir.

Svi sa Kosova smo se pokupili u isto mesto, tu je bilo lepo letnje odmaralište...kao letnji gradić, rekli su oni. I rekli: "Skender, diži se idi u radio, u radio i govori za sebe jer ti si iz Izmira. Bogami ima dobro da te primaju. I penziju možeš da dobiješ" (nasmeje se). Inače moj svekrvi, moj svekrvi, otac moga muža, bio je saradnik Fan Nolia. Fan Noli je bio poreklom iz onoga mesta gde je bilo ono odmaralište Sarkoi [Şarköy], rodno mesto, Fan Nolia.

Petrit Čeku: Sarkoi.

Sevime Đinalji: I kada su oni pobegli, jer su živeli u Albaniji, bili su kažnjeni od kralja Zoga i pobegli su e za Albaniju. Fan Noli je napravio mesto da idu za Tursku, ocu Skendera. On je šetao, i on je bio patriota, od jednoga mesta u Čanakale... ovo mesto je poznato Čanaka ja inače... tamo se njemu rodila ćerka, Muzafera, inače jedna prva učiteljica sa Kosova, a Skender u Izmir. On je bio vojno lice Kemala Ataturka u ono vreme kada je bila velika izmena demokracije, tamo je bilo. Ratovao je i tu se

ranio. Posle toga vremena on se vrati za Albaniju. U Albaniju imanli su imovinu, ali rodno mesto je moga svekra, oca moga muža, Prizren.

Đjinol, oni su bili Đinol... zatim moj muž bavio se sportom, bio je poznati sportista, igrao je za "Tiranu", igrao je i za "Skadar", za Italijane je igrao... i izmenio je prezime, prezime, Đinalji on je napravio Đinol što znači ljudi. Ali postoji i Đinoli, postoje i sada u Prizrenu, porodica Đinoli.

Eh život u... tokom bekstva za Tursku... šest meseci smo tamo živeli. Počeli su da nam daju pomoć, nama su preterano pomagali. Imali smo i rođake, bliže koji nisu nam dali da patimo za ništa. Ali mi jedva smo čekali da krenemo za Kosovo. Rekli nam: "Ostanite ovde, zapošljavajte se". I mene su mi pronašli posao, i Veneri su pronašli posao na formiranje Fakulteta u...

Venera Mehmetagaj Kajtazi: Konzervatorijum u Edrene.

Sevime Đinalji: Konzervatorijum u Edreni. Ona imala priliku da ostane i u Francuskoj kada je bila kao specializant i da ostane tamo. Barem ona mi je bila rekla: "Šta da radim, ovi mene oče da me primaju ovde?" Reko: "Ako misliš da ostaneš tamo, nikada više nema da se vratiš ovamo u Kosovo". "Ne, onda ja se vraćam". I isto smo uradili. Ni ja ni ona nismo ostali u Turskoj. Vratile smo u se u Kosovo, posle oslobođenja. Povratkom na Kosovo, smatram da nismo pogrešili. Sada je ovo što je.

Eremire Krasnići: Puno vam hvala!

Sevime Đinalji: *È finito?* [završeno]?

Eremire Krasnići: *Finito* [završeno].

